

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Списание за наука

„Ново знание”

ISSN 2367-4598 (Online)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на
регионите - Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

Academic Publishing House “Talent”

University of Agribusiness and Rural Development -
Bulgaria

<http://science.uard.bg>

SOME FINANCIAL – LEGAL ASPECTS OF BANK CREDIT MEDIATION IN FOREIGN TRADE

Ignat Papazov

D.A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov, Bulgaria

Abstract: Commercial banks are one of the most important and influential economic agents whose outputs produce the movement of large financial resources, as well as the increase in the magnitude of the same. This circumstance is in direct connection with the bank credit intermediation and precisely the specific operations framed within its scope reinforce the dominant position of the banks in the monetary circle. It is the banks that are at the center of a complex of financial - monetary and credit relations, where at the entrance and the exit of which are the clients - in different quality. Once, as creditors, and second time - as debtors/borrowers vis-à-vis the banking institution. The credit mechanism has as a consequence the growth of the foreign capital advanced to the banking business, transposing it into credit resources.

Keywords: credit rights, credit return, bank foreign trade credit, cash circulation, bill of exchange effect.

НЯКОИ ФИНАНСОВО-ПРАВНИ АСПЕКТИ НА БАНКОВОТО КРЕДИТНО ПОСРЕДНИЧЕСТВО ВЪВ ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

Игнат Папазов

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Резюме: Търговските банки са едни от най-значимите и влиятелни икономически агенти, резултатите от чиято дейност, продуцират движението на крупен финансов ресурс, както и нарастването величината на същия. Това обстоятелство е в непосредствена връзка с банковото кредитно посредничество и тъкмо рамкираните в обхвата му специфични операции затвърждават доминантното място на банките в парично-капиталовия кръгооборот. Именно банките са в центъра на сложен комплекс от финансово – парични и кредитни отношения, на

входа и изхода на който са клиентите – в различно качество. Веднъж, като кредитори и втори път - като дебитори/кредитополучатели спрямо банковата институция. Кредитният механизъм има за своя последица прираста на авансирания в банковата дейност чужд капитал, транспонирайки го в кредитен ресурс.

Ключови думи: кредитно правоотношение, кредитна рентабилност, лихва, паричен кръгооборот, менителничен ефект, банков външнотърговски кредит.

Pecuniae imperare oportet, non servire!

ВЪВЕДЕНИЕ

Кредитът е една от най-старите икономически категории. Възниква преди появата на паричната форма на стойността, с оформяне разделението на труда, при което се разширява размяната на стоки. Първоначално кредитът се предоставя в натурална форма, а впоследствие и в налични пари. На първоначалните етапи от развитието на стоково-паричните отношения кредитът е известен под наименованието лихварски капитал и по логика на дефиницията – лихварски кредит. С по-нататъшното развитие на разменните отношения кредитът се оформя като промишлен капитал, изявен в три функционални форми – производствен, търговски и заемен. В тези условия възникват и първите банкови институции, а парите започват да се утвърждават като средство за погасяване на дълговете – стига се до разширяване и задълбочаване на взаимовръзката между кредита и парите. Следователно кредитните пари възникват непосредствено от функцията на парите като платежно средство. Думата „кредит“ има латинска основа и произлиза от наименованието „credere“, означаващо „вяра“ или „creditum“ – „заем“, „дълг“. „Неслучайно понякога кредитът се отъждествява с доверието. Трябва да се има в предвид обаче, че доверието е само необходимо условие за възникване на кредитната сделка. То обаче не характеризира икономическата същност на кредита“¹. Може да се спомене, че кредитът представлява добре или зле обосновано доверие, по силата на което едно лице доверява на друго известна сума капитал в пари или стоки, оценени на известна парична стойност. Към кредитното отношение се вмъква и неговият ценови израз, измерим в лихвеното възнаграждение за използването на капитала и потенциално поетия риск до изтичането на договорния срок.

Съществен проблем при изясняване на кредитните специфики и категории е липсата на пълно покритие между позициите на отделните автори и школи. Така например финансовата специализирана литература дефинира кредита като „особена форма на движение на стойността, при което се извършва продажба на стока с отсрочка на плащането или се дават пари за временно ползване, при условие че ще се върнат обикновено със заплащане на лихва“².

Други автори разглеждат кредита като форма на движение на стойността, което се доближава до обикновената покупко-продажба. „Той преди всичко е категория на обръщението“³.

Най-после се застъпва и становището, че „кредитът е форма на придобиване на допълнителни средства, на допълнителна покупателна сила, чрез временно ползване на чужди средства“⁴. При силната рефлексия на кредита върху интензитета на паричните

---

¹ Михайлов, Ем. и др. Пари, кредит, банки. Свищов, 1993, с. 33.

² Икономическа енциклопедия, т. I, С., 1971, с. 613.

³ Михайлов, Ем. и др. Цит. съч., с. 34.

⁴ Rectenwold, H. Cl. “Worterbuch der Wirtschaft”, Stuttgart, 1987, с. 329.

отношения е естествено и обяснимо неговото документално и материално обезпечаване, предвид пряката му зависимост от финансовите възможности на искателите.

От посочените определения за кредита може да се направи изводът, че кредитът е вид сделка, която има следния фрагментиран състав:

- Източник на облигационно отношение;
- Правна връзка между две страни, по силата на която едно лице кредитор, може да иска от другата страна – длъжник, една престация;
- Формален израз на реалното разпределение и преразпределение на стойността и капитала;
- Естествено съдържание (*naturalia negotii*) на капиталовото обръщение и глобалните възпроизводствени процеси;
- Съществено съдържание (*essentialia negotii*) на еквивалентността в отношенията между участниците в кредитната сделка – кредитоискателя, който действа като оферент, и кредитора, явяващ се акцептант на офертата за кредит;
- Способ за погасяване на облигационни отношения по търговски дого-вори.

На тази основа може да се изведе по-конкретна формулировка за кредита като двустранен несъвършен договор с възмезден и реален характер. Формалният му вид е с обезпечително, спрямо засегнатите в него парични потоци, предназначение. Заедно с това кредитът е договор с организационен характер, тъй като създава облигационни отношения по кредитното отчуждаване и издължаване на стойността първо между кредитора и длъжника, а те се пренасят по специфичен начин върху създаването на други облигационни отношения – сключването на търговска сделка и последвалото от нея размяна на блага.

БАНКОВОТО КРЕДИТНО ПОСРЕДНИЧЕСТВО ВЪВ ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

Днес кредитът е едно от определящите условия за развитието на международната търговия и е необходим инструмент за стимулиране на външноикономическите връзки. Присъствието му в трансграничните пазарни взаимоотношения създава допълнително търсене на свързаните с тях стокови пазари. Паралелно с това кредитът се превръща в константно условие на външноикономическите връзки, защото създава уникално благоприятна среда за чуждестранните частни инвестиции и осигурява част от средствата за формиране на функционална инфраструктура за експортните предприятия в съответната страна.

Кредитирането на външнотърговските операции се разглежда по три начина:

- а) от местни фирми и институции за сметка на привлечен капитал;
- б) от чужди фирми и институции за сметка на техен капитал;
- в) от международни институции, в които са концентрирани едновременно собствен и привлечен капитал.

Използването на кредита в дадените направления обособява два типа кредитни отношения:

Първият тип са тези, които възникват от предоставяне на кредити от национални институции – частни или държавни на местните износители и вносители, а като втори тип се очертават кредитните отношения с участието на чуждестранни субекти и привличането на външни ресурси. Именно при тази разновидност се проявяват спецификите на външнотърговския кредит, където оформянето на кредитните задължения в чужда за длъжника валута неминуемо носи освен кредитен, но и допълнителни двустранни рискове – валутни, трансферни и странови.

Приема се, че „кредитирането в международната външнотърговска практика се явява един от инструментите за стимулиране на експортърите“⁵, като търговската изгода за тях се свежда до сигурност и ускоряване на разплащането, резултиращи върху увеличаване обема на стоките доставки и създаване на оптимални възможности за покриване на разходите по кредита за сметка на издължената по доставката сума. Тази позиция генерира известни резерви, тъй като само банките имат достъп до кръга от купувачи и продавачи посредством авоарите, с които те разполагат по сметките си. Зад всяка крупна външнотърговска сделка стои банката – веднъж като обикновен технически център, посредничещ в обработката и трафика на документи и референции, и втори път – като кредитодател, имащ лична заинтересованост от безпроблемното уреждане на търговския разчет. Но и в двата случая на преден план се поставя сигурността на външнотърговския оборот с единствен незаменим гарант, каквато е банковата институция. Търсенето на гарантирана сигурност от контрагентите в международната сделка осигурява доминант на банковия кредит за нуждите на стокообмена. По същността си банковият външнотърговски кредит е вид вторична проявна форма на основния, търговски кредит, чиято особеност е отчуждаване по кредитен път на стоков капитал между пазарни субекти. Цената на този кредит включва разходите по обслужването му, които кредитополучателят заплаща на банката и трети лица, ангажирани пряко или косвено в кредитната операция и се установява като пропорция между общия размер на кредитните разходи в годишен процент и реално усвоената сума по кредита. Зависимостта се изразява чрез формулата:

$$ЦК = РК / СК \times 100,$$

където:

ЦК е цена на кредита;

РК – разходите по обслужване и управление на кредита;

СК – фактически използвана сума от кредитополучателя.

Цената на кредита може да се възприеме и като определител на рентабилността на банковото кредитиране във външната търговия. При нейното определяне трябва да се има предвид степента на възвръщаемост на кредита и обвързаността ѝ с престационарните отношения между партньорите, сведена до степените на издължаване и, съответно, събираемост на сумите по основния търговски договор. Ако се установят като допълнителни елементи Кр – кредитна рентабилност, СВ – степен на възвръщаемост, ДК – договорен кредитен размер и СС – степен на събираемост в абсолютно изражение по първичния търговски договор, то горната зависимост ще добие вида:

$$Kp = \frac{CC - PK}{DK - CK + CB} \times 100.$$

Банковият външнотърговски кредит е разновидност на краткосрочното кредитиране, детайлирано по насоченост на операциите и участващите субекти. В тази връзка се отграничават банкови кредити по износа и такива по вноса. Те са обединени от деловата комуникация между банките и чуждестранни купувачи, при която направо се договарят финансовите параметри на сделката, след предварителното ѝ уточняване с местния износител. За износителя е по-изгодно да представи финансирането на сделката на банката, докато той поема грижата за производството и експедицията на стоката. Ролята на обслужващата банка се свежда до осигуряване платежно-техническият ефект на разчетната операция и произтичащата от него сигурност. При това банката плаща на износителя веднага, след експедиция на стоката и го освобождава от грижите, отговорностите, разноските и рисковете в кредитно-

---

⁵ Покровская, В. Международные коммерческие операции и их регламентация. М., 1996, с. 159.

платежните отношения. Посочените особености все още придават актуален вид на понятието „кредитни и платежни средства“. То обединява различни документи – ценни книжа – явяващи се формален израз на вземания и задължения при международните търговски сделки и използвани за тяхното погасяване. По-конкретно диферентната характеристика на кредитните средства е пряко свързана с възможността да се погаси едно съществуващо вземане /задължение при външнотърговската сделка и обективизиране волеизявленията на страните, включително и банката чрез съответен документ. При условие, че „банковият кредит притежава най-високата ефективност и съвършена организация на движение на стойността“⁶, може да се заключи, че той поглъща постепенно останалите кредитни форми – търговска, държавна и потребителска. В потвърждение на казаното е и категоричният факт, че кредитните пари изтласкват от сферата на обръщението стоките пари – в съвременните режими всяко парично плащане може да се разглежда и като кредитна операция. Всичко това налага акцента върху съвместяването на повърхностно разграничените кредитни и платежни механизми в по-общото, съответно на банковите функции определение – „кредитно-платежна система“, в което като платци, респ. длъжници ще се означават и търговските банки. Така ще се осигури необходимият финансово-инструментален синхрон между банковата дейност в кредитни условия и широкото използване на кредитно-платежната система както за пряко погасяване на задължения по други сделки, когато тя ще функционира като паричен заместител, така и като обект за влягане на капитал – в това си качество тя ще се изяви като обект на търсене и предлагане на финансовия пазар във вид на финансов актив, синтезиращ кредитните и платежни специфики с най-рационална приложимост. Осигуряването на последната с активното съдействие на банките има и технически удобства – след като банките извършат плащанията, обвързването на кредитната операция с платежната не представлява проблем. По този начин се ускорява обръщаемостта на оборотните средства, което е определящ фактор за диверсификацията на външнотърговските отношения, поставени в императивна зависимост от съставния за горепосочената система инструментариум.

Преобладаващото значение и приложение на банковия кредит във външната търговия се обосновава в крайна сметка с практическото финансиране на сделките, обезпечено пряко или косвено от банките и позиционирането на вносителите и износителите като инициатори или страни, отговорни за своевременното погасяване на кредитите и наложените с тях разходи. Банковото кредитиране на износа се осигурява „както от национални, така и от чуждестранни банки под формата на менителници, предоставени на износителя от вносителя или кредит по контокорентни (текущи) сметки“⁷. Като правило неговият размер не надвишава 85% от стойността на стоката, предмет на международната търговска сделка. Паричният му израз от своя страна дава възможност на външнотърговските партньори да изберат най-изгодния за тях пазар, прагматизирайки конкурентните условия. Принципно кредитополучателят не се обвързва с клиенти, сравнимо с фирмения и брокерския кредит, но дори и да се установи подобна зависимост, тя ще се отнася за съответния пазар, а не до конкретен доставчик – получателят на кредита може да го реализира на националния пазар в страната на банката кредитор, закупувайки стока от която и да е фирма.

Както бе посочено, цената на банковият кредит е сравнително ниска, като основен неин компонент е лихвеният процент. В нея почти не фигурират имплицирани елементи. По разбираеми причини доминиращ е банковият експортен кредит със значението си на неотменим бизнес стимулатор на износа. По-скоро като анонс в тази

---

⁶ Михайлов, Ем. И др. Цит. съч., с. 84.

⁷ Покровская, В. Цит. съч., с. 167.

връзка може да се разглежда ограниченото използване въобще на кредита от банките в пределите на своите страни за доставка на стоки. Банковият кредит по износа се използва на всеки разграничим етап от производството, транспортирането и реализирането на стоката – предмет на експортна операция. Самият обект на кредитиране определя характера на кредита, начините, формите и условията по предоставянето му. Банките дават на износителите различни кредити, съответстващи на финансовите им потребности. С най-широк приложен ареал са следните видове:

Кредит за производство на стоки за износ – има бланков характер, т.е. не изисква обезпечение. Той се отпуска, когато дадена фирма е получила поръчка от чуждестранен купувач по сключен с него търговски контрагент. Необходимо и достатъчно условие за усвояване на кредитния ресурс е кредитополучателят да бъде крупна, свързана с банката фирма. Обикновено този кредит е краткосрочен, с падеж след шест месеца, но ако се кредитира производството на оборудване с по-дълъг технологичен цикъл, може да придобие дългосрочен характер с матуритет от две-три години. По същество това е т. нар. продуктивен кредит, отпуснат за финансиране производството на стоки и конкретни блага, стоящи в основата на експортната операция. Същият „разширява почти в неограничени мащаби възможностите на стопанските субекти да придобиват допълнителни финансови средства за производствени нужди“⁸.

Формите на предоставяне на продуктивния кредит са контокорентната и овърдрафтната. При контокорентната форма на кредита банката води единна сметка на своя клиент, обозначена като контокоренто. В нея се отразяват паричните потоци на постъпленията и плащанията на фирмата, заедно със собствените и заемните средства, чрез които се осигурява движението им. Констатираният превес на плащанията над постъпленията по сметката се оформя като банков кредит. Периодично банката извършва изравняване на отразените по сметката суми, сведено до насрещно погасяване на входящо-изходящите транзакции и извеждане на ново контокорентно салдо. Взаимното прихващане на перата по текущата сметка е типична периодически извършваща се новация. Наистина новото двустранно признато салдо новира остатъка от задължението, но е неоснователно да се приеме, че обезпеченията по отделните пера са се погасили. Налице е прилика с договора за взаимно кредитиране, чиято продължителност е до момента на приключване на сметката.

Овърдрафтната кредитна форма позволява на клиента на кредитиращата банка да извършва плащания на суми, надвишаващи собствените му авоари по текущата сметка. Това превишение е стойностният измерител на овърдрафтния кредит. Обемът му се лимитира според финансовите възможности и платежоспособността на титуляра на сметката.

В САЩ е застъпена банковата практика на кредитиране подготовката на стоки за износ срещу менителничен ефект – запис на заповед, издаден от износителя. Този вид кредитиране намира основно проявление в кредита за стоки на склад в страната на износителя. Той се осигурява на износителите в размер на 50-75% от пазарната стойност на стоката. При това евентуалното намаляване цената на стоката при складовото ѝ съхранение и престой създава благоприятстващото за банката потестативно право да поиска от клиента да погаси част от дълга с оглед поставянето на неговия размер в съответствие с променената пазарна цена. И в случая, както при текущата сметка, при която се променя основанието на престациите, е налице обективна новация, респ. подновяване на задълженията съобразно променените условия, където ще възникне необходимостта от прекратяване на действащия до

---

⁸ Стоянов, В. Пари, банки, борси. С., 1996., с. 107.

момента и сключване договор *sui generis* – самостоятелен договор между банката кредитор и износителя. Договорното обезпечение по него ще е самата стока, заложена в полза на банката или намираща се под контрола ѝ чрез специално нает склад или подходящо за запазване на стойностнопотребителните ѝ свойства друго помещение. Отликата от новацията е с двустранен позитивен ефект – възникналото право за банката ще е обезпечено, но необременено със старите възражения - новира се задължението на износителя в актуалния му, намален размер и същевременно се осигурява обезпечение по банковия кредит чрез залога (*letter of lien*) на стоката – основание на кредита. То ще изпълнява и функцията на задатък по кредитния договор с доказателствен и санкционен елемент. В допълнение на обезпеченията по отпуснатия кредит могат да служат различни други документи – складово свидетелство, варант, разписка за съхраняване на стоката и др. Логичната последица на кредитните отношения предполага банката да предпочете договора за залог и заложното свидетелство като кредитни обезпечения. Те именно ще изразят потвърденото от износителя заложно право на кредитора, чиято сигурност и безусловна гаранция се явява придружаващият застрахователен документ – полица или сертификат.

Разгледаният кредит е с краткосрочен характер – не превишава три месеца. Ако стоката не бъде реализирана в горния срок, е възможно неговото продължаване, без промяна в характеристиката му – с още три месеца. Този кредит се отпуска най-често от банки, опериращи в страната на износителя, респ. филиалите на чужди банки с местоседалище в експортната страна. Изискуемото от износителя допълнително обезпечение за банките е изразено още в предоставяне на гаранции или блокиране на част от кредитния ресурс на депозит в кредитиращата банка.

Позната е друга разновидност на банковият външнотърговски кредит, какъвто е кредитът за стоки намиращи се на път за чужбина. Той се предоставя при параметри, различаващи се съществено от тези по кредита за стоки на склад в страната на износителя. Срокът е по-кратък и покрива времето на транспорт-тиране на стоката, а обезпечителните документи по кредита са коносаментът и застрахователната полица или сертификатът за качество. Особено взискателни са банките към коносамента, що се отнася до оригинален вид, надлежно съставяне, което да не създава резерви у капитана на кораба относно товаренето и опаковката на стоката, също и уговорка за ограничена отговорност на корабособственика по коносамента.

Кредитът за стоки на склад в страната на вносителя се отпуска от местните банки или от тези в страната на доставчика. Условието му са идентични с клаузите по първия разгледан кредит, а към документите за обезпечението му се добавят транспортните, удостоверяващи пристигане на стоката до местоназначението ѝ.

В условията на развит финансов пазар, при които надделява афинитетът към финансирането на търговски кредит чрез сконтиране, менителницата се утвърждава и възприема като основен инструмент. От позицията на собствениците на краткосрочни капитали, търсещи изгодно и безрисково влягане, тя е признат финансов актив. Така се поражда практиката на банково кредитиране чрез акцепт, т.е. трата, издадена от фирма срещу банка и акцептирана от последната в качеството ѝ на трасат. Основното предназначение на тази менителница е да осигури възможност на своя издател ремитент да я сконтира на финансовия пазар, където концентрацията на подобни трати е голяма поради стабилния авторитет на платеца по тях. В тези условия възниква и акцептният кредит. Акцептът по своя характер, е близък до кредита, обаче не следва да се отъждестява с него, тъй като банката акцептант не предоставя никакви средства на износителя, а само поема задължение да осребри менителницата на падежа. Следователно кредитът се мултиплицира в разчетната операция чрез акцепта, който е средство за получаване на кредит.

Кредитът и акцептът също така могат да се разглеждат в зависимост „причина-основание/форма-следствие“. Преди падежа на тратата фирмата кредитополучател рамбурсира номинала на менителницата на банката акцептант, която погасява с нея предоставената на падежа трата. Акцептът осигурява на фирмите чист финансов кредит, без обвързване с конкретна цел. Разгледаната последователност на възникване и уреждане на отношенията по кредита позволява презумирането на външнотърговския кредитен договор като вид предварителен двустранен договор между банката и съответната фирма, а акцептното му потвърждение ще се третира по реда на окончателния договор между кредитора и кредитополучателя относно изходния механизъм на кредита.

Банковото кредитиране на износа включва кредитите, отпускани освен на местните износители, и на чуждестранните купувачи на стоки на пазара в страната на кредитиращата банка.

Проявните форми на тези кредити са пряката и косвената. При пряката форма банките предоставят кредит на вносителите в чужбина за покупка на стоки на местния пазар, с подчертано протекционистична цел в полза на износа на националните фирми. В позиционния смисъл на отношенията, за износителите кредитът ще е експортен, а за купувачите – кредитът по вноса, известен и като кредит на купувача. Той е вид целеви кредит, чийто отличителен белег се заключава в отпускане на банков кредит не на местния износител, а на чуждестранния купувач. Ресурсът се използва от вносителя за финансиране на конкретни доставки – предимно внос на стоки с инвестиционно предназначение, технологии, машини и пр. При този кредит фирмата износител получава срещу експорта плащане в брой. Тя не фигурира като страна в кредитната сделка. Пряко обвързан със задължения към банката кредитор е единствено чуждият вносител. Следствие на тези постановки е заключението, че в разгледаният кредит може да се види стипулация. Адекватното пояснение в случая би се основало на съглашението между стипуланта вносител или уговорител и банката промитент, респ. обещаел, за възникване на определена престация за трето лице – бенефициер/износител, което не участва по никакъв начин в сключването на договора. Легализирането на това определение още осигури знак за равенство между кредита на купувача и договора в полза на трето лице. Подобно възприятие най-малко ще се отрази благоприятно върху изискуемия характер на вземането на износителя, без допълнителното му обременяване с тежести по външнотърговския, а не кредитния договор. Косвеното кредитиране на износа засяга разгледаните вече банкови акцепти. Те са специфични кредитни модификации при финансирането на търговски кредити.

Банковите кредити за мащабни покупки на стоки от чужбина се предоставят на консорционална основа. Към категорията на банковия кредит по вноса отнасяме предоставените средства от чуждестранните банки на местните вносители по аналогична технология пряко или косвено. Кредитът обикновено обслужва доставката на определен вид стоки, износът на които се поощрява в страните на трансграничните износители. Допълнителна гаранция за чуждите кредитори при крупно финансиране са държавните или банкови гаранции. Подобно на косвеното кредитиране по износа, тук то се свежда до акцепт на менителници, теглени от местните вносители срещу износителите в чужбина или обслужващите ги банки. Приложението на акцептния кредит по вноса е подчинено на договарянето му между вносителя и банка от неговата страна, с която стъпка се подsigуряват финансовите параметри на сключвания впоследствие търговски контракт за доставка на купувача с износителя. По силата на този договор банката в страната на вносителя открива по негово нареждане рамбурсен акредитив в полза на износителя. След експедиране на стоката доставчикът изпраща в акредитивната банка стокоразпоредителните документи, с приложена към тях трата,

издадена срещу банката. При съответствие на документите с акредитивните условия банката акцептира тратата и я връща на износителя. Последният може да я задържи и в този случай той реално поема финансирането на кредита. В повечето случаи износителят сконтира банковата менителница на своя финансов пазар и получава вземането си по експорта. От своя страна вносителят превежда менителничната сума преди падежа на акцептиращата банка, която я използва за изплащане при представянето на тратата на падежа от нейния собственик. Взаимовръзката между дължими или подлежащи на изплащане суми е практически израз на облигационния принцип на икономичността, чиито коефициент на полезност за контрагентите е подчертано синкретичен особено за износителя. Приликата с хипотезата за договора в полза на трето лице е в безпроблемното престиране на сумите към износителя при минимални рискове, а диферентен критерий е съществуващата възможност за задържане на търговския ефект от доставчика и превръщането на последния в страна по кредитния договор за акцепт. В такъв случай изпълнението, т.е. плащането по външнотърговската сделка няма да има едностранен характер, вменявайки се само в купувача, а ще е предмет на двустранен договор между двамата партньори с разумно разпределение на риска от неизпълнение по него.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В крайна сметка, нека уточним съществената значимост от поставяне акцента върху поне две основни контекстуални положения, а именно, че търговският кредит се транспонира в банков тъкмо по пътя на залагането и сконтирането на полиците в банките и наред с това банковият кредит е един от предпочитаните гаранции на участниците във външнотърговския оборот, осигуряващ надеждно изпълнение на насрещните ангажименти по сделките. Кредитно-платежната система на външната търговия кумулира и възможността за вторичен оборот чрез фигурата на цесията - на изразеното в съставните ѝ елементи право на вземане. Определящо, в случая, значение за цесионните отношения има доверието, с което се ползва плащецът на финансовия пазар – високата му степен е огледален образ на позитивното възприемане на документа по задължението от останалите участници в икономическия оборот и повишеното му търсене като вид финансов актив.

ЛИТЕРАТУРА

1. Rectenwold, H. Cl. “Worterbuch der Wirtschaft”, Stuttgart, 1987, с. 329.
2. Икономическа енциклопедия, т. I, С., 1971, с. 613.
3. Михайлов, Ем. и др. Пари, кредит, банки. Свищов, 1993, с. 33.
4. Покровская, В. Международные коммерческие операции и их регламентация. Москва, 1996, с. 159.
5. Стоянов, В. Пари, банки, борси. София, 1996., с. 107.